

Persoane expuse public

Persoanele expuse public (PEP) sunt persoanele fizice care exercită sau au exercitat funcții publice importante pe teritoriul țării, în străinătate sau în cadrul unei organizații internaționale. Membrii de familie ai persoanelor expuse public și persoanele cunoscute ca asociați apropiați ai persoanelor expuse public sunt asimilate persoanelor expuse public din perspectiva combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

Acest ghid practic are rolul de a oferi orientări suplimentare entităților raportoare în scopul determinării calității de persoană expusă public atunci când aplică măsuri de cunoaștere a clientelei.

La elaborarea acestui ghid s-a avut în vedere conceptul de persoană expusă public așa cum este definit în standardele internaționale, dar și legislația la nivelul Uniunii Europene care reglementează materia prevenirii și combaterii spălării banilor și a finanțării terorismului.

Tipuri de PEP

PEP *domestic* – persoanele fizice cu cetățenie română care exercită o funcție publică importantă în România;

PEP *extern* – persoanele fizice, indiferent de cetățenie sau reședință, care exercită o funcție publică importantă în străinătate sau în România în numele unui stat străin;

PEP *din cadrul unor organizații internaționale** – persoanele fizice care exercită o funcție publică importantă în cadrul unei organizații internaționale acreditate pe teritoriul țării.

**prin organizație internațională se înțelege o organizație internațională înființată de guvernele statelor sau o instituție înființată de o organizație internațională*

În sensul Legii nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare, prin funcții publice importante se înțelege:

- șefi de stat, șefi de guvern, miniștri și miniștri adjuncți sau secretari de stat;
- membri ai Parlamentului sau ai unor organe legislative centrale similare;
- membri ai organelor de conducere ale partidelor politice;
- membri ai curților supreme, ai curților constituționale sau ai altor instanțe judecătorești de nivel înalt ale căror hotărâri nu pot fi atacate decât prin căi extraordinare de atac;
- membri ai organelor de conducere din cadrul curților de conturi sau membrii organelor de conducere din cadrul consiliilor băncilor centrale;
- ambasadori, însărcinați cu afaceri și ofițeri superiori în forțele armate;
- membrii consiliilor de administrație și ai consiliilor de supraveghere și persoanele care dețin funcții de conducere ale regiilor autonome, ale societăților cu capital majoritar de stat și ale companiilor naționale;
- directori, directori adjuncți și membri ai consiliului de administrație sau membrii organelor de conducere din cadrul unei organizații internaționale.

Notă: niciuna dintre categoriile antemenționate nu include persoane care ocupă funcții intermediare sau inferioare.

Membrii ai familiei persoanei expuse public sunt:

- soțul persoanei expuse public sau concubinul acesteia/persoana cu care aceasta se află în relații asemănătoare aceluia dintre soți;
- copiii și soții ori concubinii acestora, persoanele cu care copiii se află în relații asemănătoare aceluia dintre soți;
- părinții persoanelor expuse public.

Prin persoane cunoscute ca asociați apropiați ai persoanelor expuse public se înțelege:

- persoanele fizice cunoscute ca fiind beneficiarii reali ai unei persoane juridice, ai unei entități fără personalitate juridică ori ai unei construcții juridice similare acestora împreună cu oricare din categoriile de persoane care exercită o funcție publică importantă sau ca având orice altă relație de afaceri strânsă cu o astfel de persoană;
- persoanele fizice care sunt singurii beneficiari reali ai unei persoane juridice, ai unei entități fără personalitate juridică sau ai unei construcții juridice similare acestora, cunoscute ca fiind înființate în beneficiul *de facto* al uneia dintre persoanele care exercită o funcție publică importantă.

Obligațiile entităților raportoare

Este de notorietate faptul că persoanele care ocupă funcții publice importante sunt mai expuse la infracțiuni precum corupție, luare de mită sau traficul de influență și utilizarea sistemelor financiare naționale și internaționale pentru spălarea veniturilor provenite din infracțiuni predicat.

Entitățile raportoare trebuie să dispună de sisteme adecvate de evaluare și gestionare a riscurilor, care să includă modalități de stabilire a calității de persoană expusă public.

Pentru identificarea și verificarea identității clientului, entitățile raportoare se vor baza pe documente, date sau informații obținute din surse sigure și independente, inclusiv din registre centrale sau alte baze de date publice. Cu toate acestea, informațiile pot fi colectate inclusiv din surse deschise.

Aceste măsuri au un caracter **preventiv** și nu trebuie interpretate în sensul stigmatizării persoanelor care au calitatea de PEP ca și când ar fi implicate *de facto* în activități de natură ilegală. Refuzul unei relații de afaceri cu o persoană expusă public, exclusiv pe baza determinării calității de PEP a clientului, contravine standardelor internaționale.

Pentru a determina dacă un client sau beneficiarul real al acestuia are calitatea de persoană expusă public, entitățile raportoare vor consulta listele cu funcțiile publice importante disponibile la nivel național și internațional. În acest sens, pe site-ul Agenției Naționale de Integritate se poate accesa lista cu funcțiile publice importante întocmită conform dispozițiilor legale în vigoare, accesând <https://integritate.eu/competente/lista-functiilor-publice-importante>.

De asemenea, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene se regăsește lista consolidată cu funcții publice importante la nivel național, la nivelul organizațiilor internaționale și la nivelul instituțiilor și organismelor Uniunii Europene, disponibilă la adresa <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2023/724>.

Entitățile raportoare pot consulta inclusiv baze de date comerciale care preiau informații din multiple surse, reprezentând un instrument util de verificare a calității de persoană expusă public.

Dacă în urma verificărilor efectuate identifică faptul că clientul sau beneficiarul real al acestuia ocupă o funcție importantă public, atunci entitățile raportoare au obligația să obțină informații în ceea ce privește sursa fondurilor.

În majoritatea statelor, persoanele care ocupă funcții publice au obligația să depună o declarație de avere și o declarație de interese. De asemenea, art. 8 din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva Corupției (UNCAC) sugerează că țările ar trebui să solicite oficialilor să facă dezvăluiri în ceea ce privește *„investiții, active și cadouri sau beneficii substanțiale din care poate rezulta un conflict de interese în ceea ce privește funcțiile publice pe care le ocupă”*.

Acolo unde informațiile sunt disponibile public, se vor face verificări prin consultarea declarațiilor de avere și interese cu privire la membrii de familie și asociați (dacă este cazul, conținutul declarației de avere și interese poate diferi de la un stat la altul), sursa veniturilor și orice alte informații care ar putea ridica suspiciuni.

În cazul tranzacțiilor ocazionale sau a relațiilor de afaceri cu clienți care au calitatea de persoană expusă public sau cu clienți ai căror beneficiari reali sunt persoane expuse public, inclusiv pentru o perioadă de cel puțin 12 luni începând cu data de la care respectiva persoană nu mai ocupă o funcție publică importantă, entitățile raportoare au obligația să aplice, în plus față de măsurile standard de cunoaștere a clientelei, măsurile suplimentare de cunoaștere a clientelei.

În acest sens, entitățile raportoare vor lua următoarele măsuri:

- ▶ obțin aprobarea conducerii de rang superior pentru stabilirea sau continuarea relațiilor de afaceri;
- ▶ adoptă măsuri adecvate pentru a stabili sursa averii și sursa fondurilor;
- ▶ efectuează în mod permanent o monitorizare sporită a respectivelor relații de afaceri.

Aceste măsuri se vor aplica inclusiv membrilor de familie sau persoanelor cunoscute ca fiind asociați apropiați ai persoanelor expuse public.

Entitățile raportoare trebuie să dețină informații suficiente, adecvate și relevante pentru a refuza o tranzacție ocazională sau relația de afaceri cu o persoană expusă public. În urma analizei tuturor informațiilor și datelor necesare, entitățile raportoare încadrează clientul într-un grad de risc de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

ANEXA 1 – Bibliografie

- Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei
- Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare
- Decizia Consiliului din 25 septembrie 2008 privind încheierea, în numele Comunității Europene, a Convenției Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției
- Using Asset Disclosure for Identifying PEPs (Rossi, Pop, Clementucci, Sawaqed) World Bank, 2012
- FATF Guidance: Politically Exposed Persons (Recommendations 12 and 22), FATF, 2013
- The FATF Recommendations: International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, FATF, 2023.
- <https://integritate.eu/competente/lista-functiilor-publice-importante>
- <https://integritate.eu/wp-content/uploads/2024/03/Lista-functiilor-importante.pdf>
- <https://www.coe.int/en/web/moneyval/implementation/politically-exposed-persons>
- <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2023/724>
- <https://austrac.gov.au/business/core-guidance/customer-identification-and-verification/politically-exposed-persons-peps>